

MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13 / Telefon 2440 in 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Vaja mesečno prejemam
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.400

Cena 1 Din

Klic iz dežele najbolj pozabljenih Uničenje zadnjih pravic porabskih Slovencev

V dveh člankih smo se te dni spomnili naših koroških bratov in njihove brezuspešne borbe za priznanje narodno-manjšinskih pravic. Skoraj istočasno, ko je dunajski radio raznašal v svet famozno predavanje dr. Barte, so pa zadoneli klici na pomoč tudi na vzhodni, odnosno severni meji naše banovine, gori v zelenem Porabju, kjer živi okoli 10.000 Slovencev v še večjem brezpravju kakor onih 100.000 na Koroškem. Ko je njihovo prizadevanje, da bi bili skupaj z ostalimi Prekmurci priključeni k naši državi, propadlo, so se tiho vdali v svojo usodo, zanašajoč se na manjšinske pravice, zapisane v trianonski mirovni pogodbi, a le prekmalu so morali spoznati, da se zanje nihče ne briga in njihovih zajamčenih pravic nihče ne upošteva. Mejo, katero je mirovna pogodba potegnila po razvodju med Muro in Rabo, so Madžari še povečali; napravili so iz nje zid, preko katerega je nemogoče priti v stik s svobodno domovino. Madžarske oblasti so porabskim Slovincem onemogočile vsak stik s Prekmurjem, prepovedale so slovenske liste, celo prekmurske nabožne, in tudi knjige Mohorjeve družbe, ki so prej vedno prihajale v slovenske porabske kmečke domove. Šole, ki so bile že prej madžarske, so postale še bolj potujočevalnice kakor vzgojevalnice. Madžarski učitelji prepovedujejo slovenskim otrokom materinsko govorico celo na cesti. V Seniku je neki učitelj prepovedal otrokom slovensko pozdravljanje sošolcev in odraslih, celo lastnih staršev. Z vsemi močnimi sredstvi vcepljajo tej mladini laž, da je madžarska in da žive Madžari tudi še daleč doli do Mure in v Medmurju do Drave, da je vse to »sveta madžarska neosvobojena domovina«, in podobno. Edina tolažba so tem ljudem ostali še slovenski duhovniki domačini, ki v materinem jeziku propovedujejo in uče verske resnice. Madžari so to seveda neradi gledali, a po najnovejših poročilih so sedaj naravnost brutalno nastopili tudi še proti temu zadnjemu ostanku skromne manjšinske pravice. Prepove-

dali so zadnje v prekmurski slovenščini pisane katekizme in naročili duhovnikom, naj uče otroke samo madžarskih molitvic. Prav tako si prizadevajo, da bi slovenščino iztisnili še iz cerkve; zlasti slovenske pridige so jim trn v peti. Vse njihovo stremljenje je pač usmerjeno k enemu samemu smotru: izbrisati v Porabju zadnjo slovensko sled, napraviti iz preostale peščice najsevernejše slovenske veje pristne, nacionalne zagrizene Madžare. Pri tem delujejo roko v roki zasebniki, oblasti in celo cerkveni knezi. Vsa sila Madžarske je mobilizirana proti komaj desetim tisočim porabskim Slovincem, katerih položaj je še toliko obupnejši, ker ne morejo biti zastopani niti v organizaciji evropskih narodnih manjšin, ker nimajo svojih političnih voditeljev.

Med tem pa tožijo Madžari po vsem svetu o potrebi revizije trianonske mirovne pogodbe, o korekturi meja ter obnovitvi »dežel krone sv. Štefana«. Z držnim čelom lažejo, da zatiramo njihove rojake, ki žive v mejah naše kraljevine. Kakšno je to zatiranje, pa pričuje najbolj dejstvo, da imajo prekmurski Madžari, ki so večinoma le v zadnjih 100 letih potujčeni Slovenci, svoje popolne manjšinske šole z madžarskim učnim jezikom, v katerih se slovenščina poučuje le kot predmet. V Dolnji Lendavi so jim ostali celo še madžarski javni napisi, kar se ni zgodilo nikjer drugje v vsej kraljevini Jugoslaviji. Svojega madžarskega jezika se lahko poslužujejo povsod, in nemoteno lahko naročajo madžarske liste in knjige.

Ali je res neobhodno potrebno, da moramo mi dajati narodnim manjšinam vse, celo več kakor smo dolžni, vsi drugi pa postopajo z našimi lahko kakor hočejo? Ali je res potrebno, da smo kljub vsem mednarodno zajamčenim pravicam še vedno objekt potujčevanja s strani prav vseh naših sosedov? Trdno smo prepričani, da smo vsega tega krivi samo sami, ker molčimo in se ne ganemo, da bi pomagali svojim zatiranim bratom in pokazali ponos in energijo zares svobodnega naroda. Doklej še tako?

Grški državni dolгови

ATENE, 3. junija. Na vprašanje Reuterjevega dopisnika o grških notranjih in zunanjih dolgovih, je odgovoril novi zunanji minister VARVARISS: Celokupni dolg Grčije znaša 551 milijonov dolarjev (82 milijard drahem). Od tega je 413 milijonov dolarjev zunanjih dolgov v tuji devizah. Če bi Grčija zadovoljila vse svoje obveznosti glede plačevanja obresti in odplačil, bi morala obremeniti državni proračun za 4390 milijonov drahem, kar znaša več ko polovico vseh državnih dohodkov. Največ dolguje Angliji, t. j. 55 odst. vseh vojnih dolgov; 5 odst. odpade na Francijo, 7 na Ameriko, 3,4 na Švedsko, 22 pa na domače upnike. Ostale obveznice so v rokah drugih držav.

IZJAVA ANGLEŠKIH POLITIKOV.

LONDON, 3. junija. »Times« priobčuje izjavo, ki so jo podpisali med drugimi Austen Chamberlain, lord Robert Cecil in lord Parmoor v imenu angleške lige za Društvo narodov. Izjava omenja veliko mednarodno nevarnost, ki se je s spremembo položaja v Nemčiji še povečala. Voditelji evropskih narodov vidijo sicer, kam vodi ta politika, ali vendar nimajo poguma, pogledati stvarnosti v oči. Anglija je že večkrat dokazala, da je pravil-

no doumela težino situacije. Tako je n. pr. Anglija v Ženevi predlagala, da se odpravi napadalno orožje, in sicer vse ono, katero je Nemčija morala uničiti po versajski pogodbi. Na ta način bi bila idealno ustvarjena enakopravnost, obenem bi se znižali izdatki v onih državah, ki morajo sedaj v svojem obupnem finančnem stanju moledovati za nova posojila.

ZASEDANJE JAPONSKEGA PARLAMENTA.

TOKIO, 3. junija. Včeraj se je sestal japonski parlament. Seji je prisostvovala celokupna nova vlada s cesarjem. Danes pa bo vlada podala načelno deklaracijo.

Ljudje, ki so bolni na želodčnih, ledvičnih in kamnih v mehurju, ter oni, ki trpe na prekomerni tvoritvi sečne kisline in napadili protina, uravnavajo leno delovanje črevesa z uporabo naravne »Franz Josefove« vode. Može zdravniške prakse so se prepričali, da je »Franz Josefova« grenčica sigurno skrajno prizanesljivo salnično odvajalno sredstvo, tako da jo priporočajo tudi pri trebušnih kilah, natrgani danki in hipertrofiji prostate. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Papenova vlada ne bo podpirala Hitlerja

Parlament bo razpuščen in razpisane bodo nove volitve
Mnenja nemških listov — General Schleicher vodilna osebnost

BERLIN, 3. junija. Po ostrem nastopu centra in bavorske ljudske stranke proti vladi barona v Papena je postalo jasno, da v parlamentu ne bo imela večine in zato z njim tudi ne bo mogla delati. Že sedaj je gotovo, da bi vsaj 322 poslancev od 577 glasovalo proti novi vladi. Kakor zatrjujejo, bo von Papen sklical parlament prihodnji teden samo toliko, da bo podal deklaracijo svojega kabineta, nato pa ga bo poslal na počitnice in pozneje razpustil. Nove volitve bodo najbrže v jeseni.

BERLIN, 3. junija. Vsi listi zelo obširno razpravljajo o novi vladi in o nastalem položaju. »Vossische Zeitung« govori o kabinetu razpuščanja. Toleriranje narodnih socialistov sledi pogoju, ki je podoben kapitulaciji. »Vorwärts« pravi, da bo socialna demokracija, ki je letos izbojevala že dve obrambni bitki, izbojevala še tretjo. »Börsen Kurier« meni, da manjka novi vladi glavni element, motor v notranjosti in veter zadržad na zunanji. »Tag« zavzema drugačno stališče. Novi kabinet, pravi, ni sestavljen na podlagi parlamenta, ampak na podlagi avtoritete in nemške vojske, ki pred-

stavlja edini temelj v sedanjem času splošne zmede.

LONDON, 3. junija. Tukajšnji listi pišejo obširno o dogodkih v Nemčiji. Najbolj zanimiva so izvajanja »Daily Telegrapha« o generalu in novemu ministru Schleicherju. List trdi, da je Schleicher najmočnejša osebnost novega režima. Papen daje vladi samo ime, vodil pa jo bo Schleicher, ki bo tudi glavna zveza med njo in predsednikom Hindenburgom. Popolnoma napačno bi pa bilo misliti, da pomeni Schleicher nesrečo za Evropo. Kakor Papen, tako se tudi on zaveda, da je sporazum med Nemčijo in Francijo nujno potreben. General Schleicher, pa tudi ne namerava izročiti Nemčije diktaturi Hitlerja in njegovih narodnih socialistov. Prepričan bo vsako pusto-

lovščino. BERLIN, 3. junija. Novi državni kancelar von Papen je sprejel danes zastopnike svetovnega tiska in jim v daljši izjavi dejal, da bo nova vlada vodila še nadalje dosedanje zunanjo politiko. Nemčija je slej ko prej za gospodarsko obnovitev sveta, ki je mogoča samo v skupnem delu z drugimi narodi.

Program svetovne gospodarske konference

Mnenje angleške politične javnosti — Tri glavne točke — Amerika in Lozana

LONDON, 3. junija. V javnosti se mnogo razpravlja o angleški iniciativi za sklicanje velike svetovne gospodarske konference. Dasi program dela še ni odrejen, se vendar splošno misli, da bo ta konferenca znatno potisnila v ozadje lozansko reparacijsko konferenco. Število onih, ki žele v Lozani le podaljšati Hooverjev moratorij, ne pa problema definitivno rešiti, postaja vedno večje, posebno v Angliji. Definitivna rešitev vprašanja reparacij se bo dosti lažje dosegla na gospo-

darski, kot na reparacijski konferenci. WASHINGTON, 3. junija. Dasi še manjkajo vse podrobnosti o nameravani svetovni gospodarski konferenci, se v tukajšnjih političnih krogih vendar misli, da se bo bavila s sledečimi tremi vprašanji: mednarodnem izmenjavanju denarja, zlati podlagi ter ponovno uvedbi srebrne podlage. Ob enem se doznava, da bodo ameriške Združene države le sodelovale pri lozanski konferenci, toda šele potem, ko bo že rešeno vprašanje reparacij.

Italija in srednja Evropa

Govori v senatu — Reparacije in vojni dolгови naj se črtajo — Pomoč srednji Evropi, Trstu in Reki

RIM, 3. junija. V svojem obširnem govoru v senatu je dejal tržaški Bevilone, da more utrditi gospodarski mir samo popolno črtanje vseh reparacij in vojnih dolgov. Vsako zniževanje ali novo urejevanje teh dajatev bi povzročilo samo še večjo zmedo in negotovost. Nemčija in Anglija se tega dobro zavedata in zato tudi zahtevata črtanje. Hitlerjevo napredovanje ne spreminja položaja, Herriotova zmaga pa daje upanje, da bo Francija storila vse, da se doseže sporazum.

Pri nadaljnji debati o politiki zunanjega ministrstva je zahteval senator Pitacco takojšnjo pomoč za Avstrijo, Madžarsko, Grčijo in Bolgarijo. Italija je pripravljena prožiti srednji Evropi vsi pomoč, ker je na sanaciji srednjeevropskega gospodarskega najbolj neposredno zainteresirana. Pri tem pa je treba poskrbeti tudi za odpomoč tržaškemu in reškemu pristanišču, ki sta bili zaradi vojne težko prizadeti, po volji po oropani nadaljnjega razvoja.

*

SKLICANJE SENATA.

BEOGRAD, 3. junija. Senat se bo sestal 13. t. m. Na prvi seji bo sestavljen in odobril program zasedanja. Senatski odbor za proučevanje zakona o pobijanju draginje se bo pa sestal že v ponedeljek, dne 6. t. m.

AMERIKA PRISTOPA K HAAŠKEMU RAZSODIŠČU.

WASHINGTON, 3. junija. Zunanje politična komisija senata je sprejela predlog,

da pristopijo ameriške Združene države k haškemu mednarodnemu razsodišču. Ta sklep se utemeljuje s tem, da je samo sodelovanje Amerike garancija za ohranitev svetovnega mira.

Vreme.

Današnja. vremenska napoved (opoludne): Nesigurno, močno nagnjenje k nevihtam.

Motiti se, je človeško, — odpustiti, je božansko

POPE

Nočna gasilska vaja.

Ob priliki dvodnevnega tečaja ljubljanske župe Jugoslovenske gasilske zveze priredi tukajšnja požarna bramba jutri v soboto ob pol deseti uri na Trgu svobode nočno gasilsko vajo. Na alarm »Pugl nova hiša gori« se bodo pojavili gasilci z vsemi potrebnimi gasilskimi pripravami na kraju požara.

Iz Glasbene Matice.

Pevski zbor Glasbene Matice se korporativno udeležil nedeljske narodne svečanosti v Št. Ilju. Nastopila bosta mešani in moški zbor iz izbranim sporedom. Prihodnjo nedeljo 12. t. m. pa pojde moški zbor v Lokavec, kjer bo pel narodne pesmi. Pevke in pevci, pridite točno na pevsko vajo, ki bo drevi.

Izmenjava dosedanjih obrtnih listov.

Gremij trgovcev v Mariboru opozarja svoje člane, da poteče dne 9. t. m. rok za prijavo obrtnih listov in koncesijskih listin. Kdor obrtnega lista še ni oddal, naj ga ponese do tega dne na mestno mačelstvo, soba 5. Ako se ta prijava v predpisanem roku ne izvrši, ugasne po § 456 novega obrtnega zakona pravica do nadaljnjega obratovanja, kar bi povzročilo vsakomur velike sitnosti.

Ljudsko gibanje.

V mesecu maju je bilo v Mariboru 76 rojstev, 85 smrtnih primerov in 37 porok. Na posamezne župnije odpade: stolna župnija 30 rojstev (14 dečkov in 16 deklic), 40 smrtnih primerov (26 moških in 14 žensk) in 7 porok; frančiškanska župnija 14 rojstev (8 dečkov in 6 deklic), 3 smrtni primeri (2 moška in ena ženska) in 23 porok; magdalenska župnija 30 rojstev (14 dečkov in 16 deklic), 40 smrtnih primerov (26 moških in 14 žensk) ter sedem porok. V pravoslavni župniji pa so zabeležili eno rojstvo in en smrtni primer, istotako tudi v evangelijski župniji.

V spomin pesniku Aškercu.

Zgodovinsko društvo v Mariboru odkrije v nedeljo 12. t. m. spominsko ploščo pesniku Antonu Aškercu na njegovem domu v Senožetih pri Rimskih Toplicah. Sveža rodna zemlja in pesnikovo življenjsko delo, njegove balade in romance, vabijo vse prijatelje našega Zaslavlja in naše poezije k udeležbi. Podrobni program bo ZDM objavilo pravočasno.

Ljudska univerza v Mariboru

ponovno vabi vse članstvo k običnemu zboru, ki bo drevi ob 8. uri zvečer v njeni predavalnici Slomškov trg 17.

Iz študijske knjižnice.

S 6. junijem bodo uvedene v študijski knjižnici nedeljene uradne ure, kakor so uvedene v ostalih mestnih uradih. Čitalnica ostane za dobro šolskih počitnic zaprta. Knjige se bodo izposojevale po dvakrat na teden, vsako sredo in soboto od 8. do pol 13. ure. Posebne želje glede uporabe knjižnice naj se javijo ravnateljstvu.

Narodna obramba

vabi svoje članstvo in prijatelje, da se v čim večjem številu udeležijo narodne veselice, ki bo v Št. Ilju v nedeljo 5. t. m. Za povratek bodo na razpolago avtobusi.

Iz borze dela.

Mariborska borza dela išče za takojšnje zaposlitev 8 hlapcev, viničarja, pastirja, 3 vrtnarje, kovača, poniklarja, 3 mizarje, krojača, mesarja, kuharja in slikarskega pomočnika. Sprejme tudi več vajencev elektrotehnične, pekarske, čevljarke, mizarke, medicinske in mesarske obrti.

Prodaja kolonijalnega in špecerijskega blaga.

V konkurzni zadevi g. Frana Gulde bo jutri v soboto 4. t. m. v Mariboru, Meljska cesta št. 26, izvršena prodaja raznega kolonijalnega in špecerijskega blaga. Začetek ob 8. uri.

Otvoritev in blagoslovitev palače Hranilnice dravske banovine

Pomemben dogodek domačega zavoda

Na oglu Gosposke in Slovenske ulice, tam, kjer je stala še pred dobrim letom skromna, stoletja stara hiša, je bila včeraj popoldne na slovesen način otvorjena in blagoslovljena ena izmed najlepših in najmodernejših povojnih mariborskih palač, zgradba Hranilnice dravske banovine. K tej interni, a pomembni slavnosti so se zbrali odlični predstavniki našega javnega življenja, knezoškof g. dr. Andrej Karlin, podban g. dr. Otmar Pirkmajer, okrajna glavarja g. dr. Marko Ipavc in g. Milan Makar, mestni župan g. dr. Franjo Lipold, senator g. dr. Vladimir Ravnihar iz Ljubljane, monsignor g. dr. Umek, upravni svetniki zavoda, zastopniki časopisja itd.

Povabljeni predstavniki oblasti in javnosti je v sejni sobi v prvem nadstropju pozdravil predsednik upravnega sveta, notar g. dr. Bartol, nato pa je gospod knezoškof blagoslovil novo palačo. Po blagoslovitvi je bila v poslovnih prostorih hranilnice zakuska, pri kateri je izrekel prvo napitnico g. dr. Bartol, obrazložil razvoj tega pomembnega delavnega zavoda od ustanovitve do danes, njegove dosedanje lepe uspehe in pomen trenutka, ko se vseljuje v svoj lastni novi dom.

Naši Marici v slovo

R a d v a n j e, 2. junija.

Oglasil se je zvonček v stolpu naše cerkvice, žalostno je donel v lahki jutranji megli, žalosten je bil njegov glas, ki je zavel preko polj in travnikov.

»Marica je umrla!« je šlo tožno od ust do ust. Županova Marica, mlada, v cvetu življenja je podlegla poškočbi, dobljeni pri padcu s kolesa.

Marica! Zapustila si nas, nehala je biti Tvoje plemenito srce, Tvoj vedno veseli obraz, poln življenja, ljubezni in radosti se je zresnil, postal smrtnobled in nepremičen. Tvoje lepe oči so se zaprle, Tvoja usta so obmolknila — za vedno...

Bila si polna življenja in polna dobrote. Iz golega idealizma in ljubezni do ljudi si storila nešteto dobrih del, pomagala temu — onemu, vsi so Te ljubili, vsi žalujejo za Teboj. Kolikokrat si dejala: »Kako lepo je Radvanje, ljubim ga!« Da, lepo je Radvanje, a Ti ga ne boš več gledala, in to Tvoje lepo Radvanje žaluje za Teboj.

Na pokopališču zija sveža, črna, novoizkopana jama. Grozno, če pomislim, to bo Tvoj dom. Izgubili smo Te, izgubili Te je dobri atek, kateremu si bila desna roka, v pisarni in drugod, izgubila Te je žalostna mama, kateri si pomagala pri gospodinjstvu, — nepopisna je njena bolelost, — izgubili so Te bratje in sestre, izgubil sem Te jaz, ki si mi bila ideal, izgubila Te je občina Radvanje, kateri si bila zvesta tajnica. Vsi smo Te izgubili, naše Marice ne bo več. Odšla je. Da odšla si, a mi Te ne pozabimo. Tvoj duh, Tvoja slika bo vedno med nami, in Tvoj spomin nam bo svet.

Vilko.

Za bansko upravo je upravneju sve-tu, ravnateljstvu in zavodu čestital podban dr. Pirkmajer, poudarjajoč, da je postavitev tega jepega doma Hranilnice dravske banovine v sedanjem času težke gospodarske depresije razveseljiv pojav, tem bolj še, ker je eminenten dokaz, da vodi močna volja, složno delo in vztrajnost vedno do uspeha. V tem duhu naj bi nas vse navdajal optimizem, da bomo srečno prebredli mnogotere težave, ki nas danes tarejo. V imenu občine je izrekel svoje čestitke mestni župan g. dr. Lipold, ki je izrazil svoje zadovoljstvo, da je mesto Maribor pridobilo s tem novim domom Hranilnice dravske banovine tako lepo reprezentativno stavbo, s katero se naše mesto lahko ponaša.

Nova palača je zgrajena in urejena po najmodernejših arhitektoničnih načelih; enostavna je, a prav zaradi tega veličastna. Avtorja idejnih zasnov g. arh. Dev in g. arh. Černigoj, kakor tudi graditelji g. inž. Šlajmer, g. inž. Jelenec in stavbeni mojster g. Živic zaslužijo vse priznanje. Prav tako tudi obrtniki, ki so palačo notranje opremili. Naše mesto je s to lepo stavbo vsekakor mnogo pridobilo na svojem prijaznem licu.

Slovesna izročitev odlikovanja dr. Ivanu Jančiču.

Včeraj dopoldne je prispel iz Ljubljane višji državni tožilec g. dr. Graselli, da izroči starešini tukajšnjega državnega tožilstva g. dr. Ivanu Jančiču visoko odlikovanje, red sv. Save III. stopnje, s katerim je bil odlikovan za svoje zasluge pri organiziranju državnih tožilstev, ki so bila pred letom na novo uvedena na območju Beograda in dela skopljanske apelacije. Opoldne je višji državni tožilec dr. Graselli povabil v knjižnično dvorano okroglega sodišča vse državne tožilce, sodnike in ostalo sodno uradništvo. Navzoč je bil tudi višji ravnatelj tukajšnje kaznilnice g. Vrabl. V svojem nagovoru je dr. Graselli podčrtal zasluge odlikovanca za organizacijo državnih tožilstev na jugu, kakor tudi njegovo znano odlično juridično in javno udeleževanje in mu izročil odlikovanje. V imenu mariborskega sodnega dvora je nato čestital odlikovancu še predsednik tukajšnjega okroglega sodišča g. dr. Žiher. Za izražene čestitke se je odlikovanec dr. Jančič zahvalil v toplih besedah.

Tovarišice maturantke iz l. 1907 v Gorici.

Letos poteče 25 let, odkar smo se razšle po svetu. Na željo nekaterih tovarišic vas vabim, da javite kraj in dan za proslavo naše 25letnice na naslov: Adela Alt-Smidova, šol. upraviteljica v Studencih pri Mariboru.

Vsesokolski izlet v Pragi.

Za ekskurzijo na vsesokolski izlet s posebnim vlakom, katerega priredi Putnik v času od 30. junija do 9. julija, je podaljšan čas prijav do 10. junija.

Rodbinska drama na Pobrežju Pod sumom umora svojega tasta

Pred velikim senatom tukajšnjega okroglega sodišča je pričela danes dopoldne kazenska obravnava proti 30letnemu mizarju Antonu Zafošniku s Pobrežja, obdolženemu umora svojega tasta, 70letnega Franceta Kavčiča.

Iz obtožnice

posnemamo:

Kmalu po poroki sta se preselila zakonca Anton in Angela Zafošnik v Pobrežje in tedaj se je pričela krhati njuna zakonska sreča. Tu je bil kupil namreč mizar Zafošnik hišico ob cesti na Brezje ou brata svoje žene in prevzel svojega tasta, 70letnega Franceta Kavčiča, kot prevzittkarja, ki si je bil izgovoril popolno oskrbo do svoje smrti. To je dalo povod, da se je naselila pri Zafošnikovih jeza in sovraštvo. Pogostokrat je prišlo do preprirov med zetom in tastom, in se je zet tudi dejanski lotil svojega tasta. To je zelo bolelo ženo Angelo, ki se je vedno potegnila za svojega očeta. V ta-

keim razmerju je Zafošnik jel zanemarjati svojo ženo, postajati do nje surov in jo celo pretepati. Še huje kakor svojo ženo, pa je zasovražil tasta, ga psoval in preklinjal, suval in pretepal ter mu celo pretil s smrtjo. Nad surovim zetovim ravnanjem so se zgražali sosede, katerim je večkrat potožil svoje bridkosti stari Kavčič. Ob neki priliki je mirnoliubni starček tam izjavil svojim sosedom, da je v strahu za življenje, ker ga je zet Anton zavaroval pri »Ljudski samopomoči« brez njegove vednosti za 10.000 Din. — Žena Angela in njen oče sta mirno in potrpežljivo prenašala vse Antonove surovosti in se tolažila, da se morebiti le spametuje in poboljša.

Usodna noč.

Pri Zafošnikovih je stanoval tudi Zafošnikov brat Josip. On in pa tast sta skupno stanovala v podstrešni sobi. Njega dopoldne v decembru lanskega leta je odšla žena Angela v podstrešno

sobo z namenom, da bi zbudila svojega svaka, ker se ji je čudno zdelo, da tako dolgo spi. Ko je vstopila, se ji je nudi grozen prizor: v kotu sobe je ležal skrčen na kovčegu njen oče — mrtev. Na podu je bila mlaka krvi. Očetova postelja je bila nedotaknjena in preko nje je bila položena njegova zimska suknja. Na stolu poleg mize je dogorevala sveča. Svak Josip pa je ležal v svoji postelji ob steni tik vrat in trdno — spal...

Grozna vest o nenadni Kavčičevi smrti se je naglo raznesla po vsej soseski. Obenem pa so se jelo širiti govorice, da je Kavčič umrl nasilne smrti. Sodni izvedenec, ki je pregledal truplo, pa ni mogel ugotoviti na njem znakov nasilja. In tako so domnevali, da je starega Kavčiča zadela kap in da je vsled padca na glavo krvavel iz nosa. Pokopali so ga na pobreškem pokopališču.

Po smrti starega Kavčiča.

Navzlic negativni ugotovitvi sodnijske komisije o nasilni smrti sumničnega ni so ponehala. Orožnikom so prišle na uho govorice, da je zet Anton usodne noči zakuril z ogljem v tastovi sobi peč, iz katere so uhajali strupeni plini, ki se razvijajo pri tlečem oglju, in da se je starček v dimu in plinih zadušil. Na podlagi teh govoric so uvedli orožniki strogo preiskavo, ki je silno obremenila zeta Antona in njegovega brata Josipa. Zoper oba se je zbralo toliko obtežilnega gradiva, da je državno pravdnistvo odredilo ekshumacijo Kavčičevega trupla, ki je ležalo že dva meseca v zemlji. Komisija je truplo raztelesila in po anatomskih znakih ter kemični preiskavi krvi ugotovila, da je umrl Kavčič vsled zastrupljenja s strupenimi plini.

Kmalu po ekshumaciji so se oglasili pri Zafošnikovih ponovno orožniki in aretirali Antona in Josipa ter ju odgnali v zapor.

Na zatožni klopi.

Obravnava je pričela ob 9. uri dopoldne. Predseduje vss. Zemljič, prisedniki so vss. Lešnik in Lenart, o. s. Kolšek in dr. Čemer. Obtožnico zastopa namestnik drž. tožilca dr. Dev. Obtoženca branita odvetnika dr. Šnuderl in dr. Vauhnik.

Obtoženec Jože Zafošnik, širokopleč mož, čedno oblečen in počesan, sede mirno na zatožno klop in poslušajo obtožnico mirno in pazljivo. Njegov brat Anton, nekoliko večji, v črni obleki z razmršenimi brki, sedi poleg njega tudi na videz miren, le včasih si nekako nervozno pomenca roke.

Po prečitaniu obtožnice vpraša predsednik obtoženca Antona, če je obtožnico razumel, in ali se čuti krivega. Anton zanika vsako krivdo in pravi, da ga le ljudje sovražijo. Z ženo sta se dobro razumela, tudi z očetom, dokler ni ta hotel sam gospodariti. Tako je prišlo do raznih preprirov in sporov, ki pa so se vedno poravnali.

Na predsednikovo vprašanje, kako je bilo z ogljem, kdo ga je kupoval in v kako uporabo, izjavi obtoženec, da je on že pet let kupoval oglje za likanje in ga spravil v drvarnico. Tako tudi tisti teden pred tastovo smrtjo. Tisto nedeljo zvečer so bili vsi trije, on, njegova žena in otrok, pri sosedu Podkrižniku, odkoder se je on, obtoženec, dvakrat za mlo časa odstranil po potrebi. Ponoči pa, pravi obtoženec, ni vstal, in ko je zvedel za smrt svojega tasta drugo dopoldne, med delom.

Drugi obtoženec Jože Zafošnik izjavlja na predsednikovo vprašanje, da se ne čuti nič krivega. V nedeljo popoldne in na večer je bil kot po navadi pri svojih zaročenki in je ostal tam do ponedeljka zjutraj. Ko je prišel domov, ni opazil v hiši ničesar nenavadnega in tudi nobenega smrdu ni zaduhal. Z bratovim tastom sta si bila vedno dobra in se nista nikoli prepirala.

Predsednik: Kako pa je bilo s tistim kosom mesa, o katerem pravite, da ste ga vzeli bratu?

Obtoženec Jože: Dal sem ga v dimnik, kjer sem ga obesil s kaveljnom na opeko?

Predsednik: Med preiskavo ste trdili, da ste zabili žebelj.

Obtoženec: Meso sem pritrdil s kaveljnom na opeko.

Pri nadaljnjem zasliševanju obtoženca Jožeta se je pokazalo nekaj novih momentov, ki v preiskavi niso še bili znani.

Predsednik je nato prečital poročilo o lokalnem ogledu komisije, nakar je bila zaslišana prva priča Angela Zafošnik, žena obtoženca Antona.

Angela Zafošnikova je ženska bolj sloke postave, v temni obleki, in je videti precej nervozna.

Predsednik jo opozori, da lahko odkloni pričevanje, a ona izjavi: »Težko je proti moži, a resnica je resnica.«

Zaslišani sta bili še dve priči, Jožetova nevesta Katarina Žizek, in sosed Ivan Podkrižnik, nakar je predsednik začasno prekinil obravnavo.

Ustrelil viničarja.

V vasi Ruperče v občini Gruševa pri Sv. Petru pri Mariboru se je odigrala snoči krvava drama. Mladi, 30letni ekonom in posestniški sin Stanko Sterger je ustrelil viničarja Franca Berliča v levo stran prsi. Berlič se je zgrudil in obležal na mestu mrtev. Po svojem dejanju se je Sterger odpeljal v Maribor in se sam prijavil policiji. O podrobnostih tega dogodka bomo še poročali.

Kakšno bo vreme v juniju.

Tako napovedujejo vremenarji, da bo prvi teden precej nemiren z močnimi krajevnimi nevihtami. V drugem tednu bo vreme bolj spremenljivo, prinese nevihte s plohami, hlad in veter. Dnevi 6., 9. in 10. junija bodo posebno nemirni. Za tem bo solnčno in vroče vreme, ki ga utegnejo motiti nevihte. Dežja in ohlajenja je pričakovati okoli 18. junija. V tem času bo v visokem gorovju najbrže padec temperature s snegom. (Torej pozor planinci!) Kmalu bo spet boljše vreme, tuintam nevihte. Okoli 25. junija grozijo po predhodni hudi vročini nevihte v gorskih krajih. Zadnji teden prinese bolj nestanovitno vreme s solncem in nevihtami — nevarnost toče — viharno in deževno s sledečim ohlajenjem. Zlasti proti 29. juniju, prazniku sv. Petra in Pavla, bo vreme kritično. — Po teh napovedih bo torej junij vse prej kot pa prijeten mesec — pa upajmo, da bo lepši kot nas strašijo pratikarji.

Iz Studencev pri Mariboru

Poslovilni večer Janka Golčarja. Naroda obramba v Studencih je izgubila zvestega nacionalnega delavca, podpredsednika in marljivega člana tov. Janka Golčarja, ki odhaja na novo službeno mesto v Smederevo. Tovariš Golčar je bil jako priljubljen ne samo med člani N. O., temveč tudi med svojimi tovariši v delavnicah drž. železnic, kjer je bil uslužben kot pleskar. V Studencih, kjer je bilo po prevratu in še dolgo potem nacionalno življenje še v povojih, je tovariš Janko takoj po svojem prihodu pričel z energičnim in smotrenim delovanjem, služočim probujanju in utrjevanju nacionalne zavesti. Sadovi tega njegovega dela za našo mlado Jugoslavijo se poznajo danes povsod v študentskih nacionalnih krogih, zlasti pa v krepki četki borcev, organiziranih v Narodni obrambi. Na poslovilnem večeru v ponedeljek so se zbrali njegovi tovariši v velikem številu, ki so mu v slovo izkazali svojo zvesto udanost.

Ante Novak:

Očetov podpis

(Poučna zgodba za vzgojitelje.)

Položil sem knjige na mizo — komaj da sem kaj zavil pri obedu (mama me je zmirom karala radi tega) — pa sem že bil zunaj na trati in se kopal v solncu in igri.

Lepo je bilo tiste dni. O, saj ste vsi nekoč mladi bili — kdo se ne bi z veseljem spominjal onih dni, ko — otroci — še nismo imeli nobenih skrbi...

Lepo je sijalo solnce, bili so prvi lepi spomladanski dnevi.

Igral sem se s fanti. In bilo je veselo. »Naloga — naloga!« mi je šlo nekajkrat po glavi — pa sem zasukal obroč — in — ni jih bilo več, teh skrbi.

Domenili smo se, da se bomo tudi po večerji še malo igrali. Bil je že pozen mrak in starši so nas s težkim srcem pustili. Pa so nas le!

»Si že napisal nalogo?« me je vprašala mati.

»Že!« sem odvrnil. Mati v mraku ni videla, kako sem zardel...

Sokolstvo

Zvezna prednjaška šola v Mariboru

priredi, kakor že najavljeno, v soboto ob 16. uri na telovadišču Sokola Maribor-matica svoj javni telovadni nastop. Spored bo obsegal gimnastične vaje, parterno gimnastiko, simultane vaje na blazinah, lahko atletiko, simultane vaje na mizah in vaje na orodju.

Ker bo ta nastop pokazal vse strani moderne telovadbe in bo zelo zanimiv, ni dvoma, da bo privabil mnogo našega občinstva. Zlasti še zato, ker je namen te telovadne prireditve, pokazati naši javnosti uspehe prednjaške šole in bo obenem tudi poslovalo bratov tečajnikov od Maribora.

»Dve nevesti«.

Dramski odsek Sokola I uprizori jutri ob 20. uri na odru v kadetnici Golarjevo veseloigro »Dve nevesti«. Po predstavi bo družabni večer. Pridite vsi, ki se želite razvedriti!

Streliški odsek Sokola I

priredi v nedeljo 5. t. m. veselico pri Starmanu (Frankopanova ulica). Pričetek ob 15. uri.

Narodni praznik v Št. Ilju.

Združena odbora »Sokola« in podružnice CMD sporočata cenjenemu občinstvu, ki bo prihitelo na naše narodno slavlje v nedeljo 5. t. m., da bo vozil zvečer v Maribor avtobus. Novo scenarijo za Finžgarjevega »Divjega lovca« je oskrbel učitelj br. Lorber. Oba odbora iskreno vabita vsa pevka društva na slavlje, da zapojemo slovensko pesem, ki se bo razlegala preko mej. Na veselo svidenje!

Okrožni zlet koroškega okrožja.

Dne 19. junija bo v Guštanju okrožni zlet »Koroškega okrožja Sokolske župe Maribor«. V tem kraju bo to prva večja prireditev po krasno uspelem župnem zletu leta 1922.

Letošnji okrožni zlet bo združen z otvortvijo letnega telovadišča guštanskega društva. Pripomniti moramo, da si je tamkajšnje društvo v teh težkih časih postavilo tudi svoj lastni dom. Da podpremo idealno delo požrtvovalnih bratov, smo se odločili prirediti letošnji okrožni zlet v Guštanju. Če jim že materielno ne moremo pomagati, naj imajo vsaj zavest, da smo z njimi. Na ta zlet vabimo vse, ki imajo smisel za delo v obmejnih krajih. Kdor je kdaj živel v obmejnem ozemlju, bo znal ceniti tako delo in bo tudi vedel, koliko mora posameznik žrtvovati, da delo obrodi sadove. Spored zleta je ta-le:

Ob 8. uri se prično skušnje za popoldanski nastop: ob 11. uri je štafeta vseh društev za prvenstvo okrožja na 1500 m; ob 11. in pol sprevod skozi mesto; ob 15. uri nastop. Opozorjamo vsa društva, da je zlet celodnevni. Vsi telovadci morajo biti najkasneje ob 8. uri na telovadišču v Guštanju. Ob tej priliki bo tudi pregled vaj za Prago. Prav tako se bodo pregledali tudi kroji. Oni bratje, ki nameravajo v Prago, se morajo udeležiti

okrožnega zleta. Pazljivo prečijajte vse okrožnice okrožnega načelnštva in se po prejetih navodilih ravnejte! Prijavnice vrnite okrožju najkasneje do 10. junija.

Sport

Medklubski odbor LNP, službeno.

V nedeljo 5. t. m. bodo te-le tekme: ob 10. uri dopoldne: prijateljska tekma mladine ISSK Maribor:SK Rapid; ob 15. uri prvenstvena tekma SK Rapid I:ISSK Maribor II; ob 17. uri prvenstvena tekma SK Ilirija (Ljubljana):ISSK Maribor I. Vse tekme bodo na igrišču Maribora. Službujoči odbornik dopoldne dr. Planinšek, popoldne pa Kemeny. — Tajnik.

Odbor za delegiranje sodnikov pri MOLNP, službeno.

Nedeljske tekme sodijo: mladinsko tekmo ISSK Maribor:SK Rapid Kaspar; prvenstveno tekmo SK Rapid I:ISSK Maribor rez. Bizjak. Sodnika za prvenstveno tekmo SK Ilirija:ISSK Maribor bo delegiral odbor za delegiranje sodnikov pri ZNS. — Tajnik.

Red in disciplina na igriščih.

Pri nedeljski dopoldanski tekmi je proti koncu prišlo do incidenta, ko je vdrlo na igrišče občinstvo, hotoč dati duška svojemu zgražanju nad surovostjo nekega igralca. Ni bil morda to prvi primer izgrede na naših igriščih, kar je tem žalostnejše. Poudariti pa moramo, da to ni toliko pripisati temperamentu gledalcev, kolikor slabo organizirani rediteljski službi. Med tem ko prisostvuje teknam včasih docela brez potrebe cela armada rediteljev in policijskih stražnikov, pa na nekaterih prireditvah ni niti enega človeka, ki naj bi vzdrževal red za barjero. Tako je čestokrat sodnik prepuščen samemu sebi in mora v primeru potrebe opravljati še posle reditelja in redarja. Službujoči odbornik ali že prej odide, ako pa prisostvuje, ne samo da sam ni zmožen brzdati razburjenih duhov, ampak večkrat tudi ne poseže po potrebnih merah, kot se je to pokazalo v nedeljo. Izgredi na igriščih uplivajo na razvoj sporta jako slabo, na mlajše igralce in občinstvo pa naravnost demoralizirajo. Glavno krivdo na takih prestopkih nosi neposredno nadrejena sportna instanca, ki ne poskrbi za dovoljno jamstvo, da se tekma odigra v redu. Čudimo se, da mariborski sodniki pod takimi protipravilnimi okoliščinami sploh še prevzemajo vodstva tekem. Dolžnost tukajšnjega MO je zato, da končno odpravi slične ekscese pri tekmah, ter da za vsako tekmo, četudi je samo boj rezerv ali mladine, poskrbi za potrebno rediteljstvo, sicer se ne bo nobena tekma odigrala v mejah pravil in sportne spodobnosti. Igralci in sodnik morajo imeti popolno sigurnost, da ne bo občinstvo po nepotrebnem posegalo v tekmo. Upamo, da bo ta naš apel zalegel, in da nam ne bo več treba pri poročilih o nogometnih tekmah beležiti škandale na igriščih, ki so vse prej kakor pa propaganda za sport!

Iz Prekmurja

Ustanovitev društva »Soča« v Murski Soboti. V nedeljo dopoldne je bil ob zelo veliki udeležbi v Sokolskem domu v Murski Soboti ustanovni občni zbor krajevne podružnice ljubljanskega društva »Soča«. Za predsednika je bil izvoljen civilni geometer g. Kristijan Pertot.

Ustanovitev Sokolske čete v Peteševcih. V Peteševcih se pridno pripravljajo na ustanovitev Sokolske čete. Prijavilo se je že tako veliko število članov, da bo mogoče v kratkem sklicati ustanovni občni zbor.

Živinski oz. konjski sejem v Murski Soboti. V ponedeljek 6. t. m. bo v Murski Soboti velik letni sejem za živino in konje. Ker so bili sejmi zaradi bolezni v sosednem Medmuru delj časa prepovedani, pričakujejo zelo velikega obiska.

Javno kopališče v Zdravstvenem domu. V Zdravstvenem domu v Murski Soboti bo od sobote 4. t. m. dalje odprto javno kopališče, katerega se bo občinstvo lahko posluževalo vsako soboto, odnosno petek, če bo v soboto praznik, od 14. do 19. ure.

Podpora za šolsko stavbo v Odrancih. Občina Odranci je z velikim trudom zgradila novo moderno šolsko poslopje, vendar pa vseh stroškov ni mogla sama pokriti. Zaposila je zato za podporo pri banovini in državi. Banska uprava je sedaj odobrila zaenkrat 20.000 Din, enako vsoto je pa obljubila tudi vlada v Beogradu.

Za prenovitev Hadikove grobnice. V cerkvi nad Dolnjo Lendavo je znamenita grobnica z mumijo viteza Hadika, ki pa je pričela polagoma razpadati. Nekateri so sedaj predlagali, naj bi se Hadikova mumija pokopala, kar pa bi bila velika škoda. Dolnja Lendava bi izgubila svojo največjo znamenitost. Potrebno je zato, da se pokop na vsak način prepreči s tem, da se grobnica popravi.

Zet do smrti pretepel svojo taščo. V Dolnji Bistrici se je posestnik Jožef Peterc že dolgo prepiral s svojo 56 let staro taščo. Te dni pa jo je v nekem prepiru tako pretepel, da je kmalu potem za poškodbami umrla. Peterc se je nekaj časa skrival po poljih, naposled je pa odšel sam v Dolnjo Lendavo in se javil na sodišču.

»Ne, Stanko mi ni všeč, ni zmožen ničesar!«
»In Slavko?«
»Tudi ne — ta je pa zmožen vsega!«

In prihodnji dan v šoli... Ta bojazen, ta strah.

Neizogibno je bilo. »Imaš nalogo?« je vprašal učitelj mojega sosa.

»Nimam, gospod učitelj! Mene je tako glava bolela — res nisem mogel pisati!« (Pa je skakal po trati kakor jaz!)

Učitelj ga je malo pokaral in pristavil: »Pa jo do jutri napravi!«

In potem je vprašal mene.

»Imaš nalogo?«

»Ne!«

»Zakaj ne?«

Zardel sem in zrl v tla. Včeraj sem lagal materi v obraz. Danes učitelju nisem mogel. Molčal sem.

»Zakaj ne?«

»Gospod učitelj, jaz sem se igral in zvečer nisem mogel napisati!«

»Zakaj ne?«

Sedaj sem molčal. Kako pa bi mu naj povedal, da sem popoldne rekel materi, da sem nalogo že napisal...

Učitelj je strnil obrvi.

»Napiši v svoj zvezek: »Danes nisem imel domače naloge« in daj to očetv podpisati!«

Tako.

Tu se je pričel križev kot.

Ves v skrbeh sem šel po pouku domov. Nič se nisem več smejal.

Kako bi naj očetv povedal? (Tako sem se bal očeta... Kričal je ob takih prilikah — o!) To je vendar tako nedolžna reč, če enkrat ne napišem naloge. Toda oče — o, zločin napravi iz tega...

Nisem si upal.

Tresel sem se ves čas. Tek me je minil. Do igre mi ni bilo nič. Potikal sem se povsod, kjer je bilo malo teme in sence in kjer me ne bi nihče iztaknil...

Kadar me je mati poklicala, sem vzdrgetal.

Prej gladka in cvetoča lica so bila sedaj nekam upadla. Okoli ust sem dobil tako čudne poteze. Gube na čelu so se poglabile. Prej sem gledal odprto in odkrito, sedaj pa sem vsakogar pogledal izpod čela. Samo pogledal sem — nekam paho — in precej povsobil oči.

Nekaj se je pripravljalo v meni. Tiho se je plazilo okoli moje duše in grabilo, grabilo.

»Ne bom dal očetv podpisati!« Prejšnja želja se je strčila v sklep.

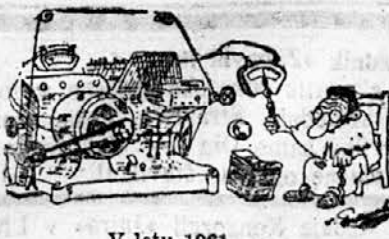
Toda kaj naj storim? Kaj bo jutri v šoli?

In zlagal sem se samemu sebi: »Ničesar ne bom storil!« Ko je bil ta sklep trden (že takrat sam sebi nisem verjel!), sem zlezal iz svojega skrivališča in se podil s prijatelji. Malo solnca je spet prišlo v moj obraz.

Zvečer pa, ko sem se valil in preobračal v postelji, ko mi je bila glava vroča, se je moj popoldanski sklep omajal. Vedel sem, da bodo posledice hude, če prinesem učitelju nepodpisan zvezek.

In sedaj je prišla tista misel, ki si je že ves popoldan podzvestno pripravljala pot. Čisto tiho je prišla in brez zlobe: »Podpiši sam!« mi je šepnilo v uho, tako nalahno kakor vetrič ob mirnem spomladanskem večeru.

(Konec jutri).

V letu 1961.
Stara mati plete nogavice

VOHUNI

Iz tajnih arhivov.

Francoski vohuni pa so prav dobro vedeli, da nameni teh dam niso vedno, tako nesebični, ampak da pod krinko usmiljenja pogosto zasledujejo popolnoma drugačne cilje. Te dame so od njih oskrbovane vojske velikokrat izpraševale po raznih podrobnostih z bojišča. Uporabljale so pri tem izgovor, da si bodo potem, lažje predstavljale življenje teh ljudi, kadar se bodo morali vrniti na stransko bojišče z njegovim uničujočim ognjem. Pri takih pogovorih pa so vojaki delali opazke o drugih vojaških zadevah in take vesti so dospele preko nevtralnih dežel do nemškega glavnega stana.

Francoski protivohuni so zato dobili nalog, naj tisto damo dobro nadzorujejo. Skrbno so jo nadzorovali, vendar niso mogli dognati, ali se sestaja s kakšno sumljivo osebo. Njena pisma so pri cenzuri natančno pregledali, če ne bi bilo mogoče kaj z nevidnim črnilom napisane. Ugotoviti pa niso mogli ničesar. Poslušali so njene telefonske razgovore, pametnejši pa s tem niso postali. Očitno je skrbela za vojake na bojišču zgolj iz usmiljenja, kot vila v pravljicah.

Ker pa je sovražnik stalno dobival poročila iz teh krajev, so francoski protivohuni izigrali poslednjo karto; zaplenili so ji namreč vso pošiljko jajc, ki jih je dobila iz Švice. Vsa jajca so preiskali v kemičnem zavodu, če niso morda popisana z nevidnim črnilom.

Po preteku štiriindvajsetih ur so francoski kemiki rešili uganko. Če so jajca potopili v gotovo raztopino šišek, se je na lupini pokazala pisava.

Na nekem jajcu je bilo n. pr. zapisano, naj preskrbi poročila o letališču v Bue in o premikanju čet v bližini Chalonsa. Kričda, dame je bila s tem dokazana, na-

mesto pa, da bi jo zopri, so ji jajca vseeno dostavili in to kakor hitro mogoče. Naloga protivohunov s tem še ni bila razrešena, zvedeti so še morali, kako bo na ta vprašanja odgovorila. Pustili so jo še nadalje na svobodi in jo pazno nadzorovali.

Če je bdela ali spala, ni bila tekom štiriindvajsetih ur dneva niti za sekundo brez nadzorstva; končno so bila prizadevanja končana z uspehom. Opazili so, da si je dala v nekem sosednjem kraju pri nekem brivcu ondulirati lase. V svoje največje začudenje so opazili, da je napisala svoje odgovore na škarje za onduliranje, ki jih je prinesel brivec. Površino škarij pa je potem prevlekla s sajam, tako da so škarje lahko ležale več dni v brivskem salonu, ne da bi bil kdo kaj sumil.

Če odkrijejo vohuna, se v splošnem izplača, da ga pustijo še nekaj dni na svobodi; tako izdaja ponavadi opazovalcem tudi svoje pajdaše. V tem primeru se je izplačalo zavleči aretacijo. Policiji je sedaj bilo mogoče zapreti tudi brivca, katerega sicer ne bi bila nikdar imela na sumu; bil je zelo delaven posredovalec med vohuni.

Cenzura, ki so jo vpeljale vse vojujoče države, je bila zelo učinkovito sredstvo. Odkrili so mnogo vesti, katere so domači vohuni pošiljali preko meje. Enostavnejše tajne pisave so v začetku vojne takoj razrešili, včasih po dolgem trudu, strokovnjaki, ki so bili dodeljeni vsakemu cenzurnemu uradu. Mnogo tajnih pisav seveda ni bilo razrešenih nikoli, in gotovo je bilo iztihotapljenih in utihotapljenih mnogo vesti, pisanih v tajnih pisavah in znamenjih, ki jih vendar niso rešili. Toda tudi proti takim pisavam se je cenzura uspešno borila. Če je bilo kakšno pismo sumljivo in ga niso mogli razrešiti, so ga enostavno zadržali po več tednov, preden so ga odposlali.

Kemični laboratorij je bil neobhoden vsakemu cenzurnemu uradu. V glavnem so pregledovali pisma, če niso pisana z nevidnim črnilom. V različnih časih so angleški, francoski, nemški in avstrijski laboratoriji odkrili tekočine, ki so spravile na dan vsako nevidno črnilo. Iznašli pa so zopet boljše črnila, nasprotno pa zopet boljše sredstva spraviti tako pisavo na dan.

Verjetno je, da je v svetovni vojni protišpijonaža odkrila vsako nevidno črnilo, četudi je to stalo včasih mnogo časa in truda. Neki Nemec iz Frankfurta ob Menu je poslal nič manj kot osemindesetdeset pisem v Švico francoski špijonaži, preden so mu prišli na sled. Prvo pismo, na katerem so odkrili nevidno črnilo, je imelo namreč številko 79. Pred odkritjem tega pisma so že nemški protivohuni dognali, da prihaja mnogo važnih vesti iz Frankfurta v Ženevo. Njegov visoki družabni položaj je bil najbrže vzrok, da so oklevali zapreti ga; bil je to dr. Ross, nek upokojeni višji sodni uradnik.

Ta mož si je izmislil prav posebno zvišajo. Nekemu prijatelju v Ženevi je pošiljal časopise, na njihov rob pa je napisal vesti s posebnim črnilom, ki ga je bil sam sestavil. Njegova aretacija je povzročila izsleditev še dveh vohunov, in sicer nekega poštnega uradnika v Mainzu in nekega častnika na zapadnem bojišču. Vsi trije so bili ustreljeni; njegov dopisnik v Švici pa je bil od tamošnjih oblasti obsojen na dolgotrsten zapor.

Uradniki različnih cenzurnih uradov so prečrtali v pismih, ki so šla v nevtralne dežele, mesta, za katera so mislili, da bi bilo bolje, če jih nasprotnik ne izve, in sicer so jih črtali s črno barvo. Nasprotniki so seveda bili radovedni, česa ne smejo izvedeti. Obrnili so se na kemike, katerim se je kaj kmalu posrečilo odstraniti zgornjo črno barvo. Kemiki cenzurnih oblasti pa so nato izdelali črno bar-

vo, katere ni bilo mogoče odstraniti. Tako se je ta boj vedno znova pričel: zmagi ene stranke je sledila zmaga druge stranke. Končno pa so je vohuni slavili zmago nad protivohuni.

Pazljivost cenzure je odkrila marsikatero tajno sporočilo, ki so ga po navadi toliko časa zadržali, dokler ni izgubilo vrednosti. Končno so prišle vse vojujoče se stranke do spoznanja, da je najbolje poslati sle preko meje. Tisti agenti, ki so imeli dober spomin, so bili najmanj izpostavljeni nevarnostim, ker so se vsa navodila naučili na pamet. Ni jim bilo potreba nositi s seboj obtežljive listine. Če je bilo kakšno pisano sporočilo še tako genijalno sestavljeno, prej ali slej so vendar vsako zvijačo odkrili; neizogibna posledica je bila usmrnitev dotičnega vohuna. Preden pa je mogel donosilec ustmenih ali pisanih navodil preko meje, je moral imeti predvsem potne listine.

Podaniki nevtralnih držav, ki so delali za to ali ono vojujočo se stranko, so lahko potovali s svojimi potnimi listi. Večina agentov pa je morala potovati s potvorenimi listinami. Izdelovanje potvorenih potnih listov pa je zopet izzvalo ogorčen boj med špijonažo in protišpijonažo. Tudi tu lahko rečemo, da je špijonaža slavila zmago. Proti koncu svetovne vojne so vsi vohunski uradi priskrbeli svojim agentom potne liste katerekoli države, katere so vsi obmejni ali policijski uradi proglasili za prave. Papir, tisk, štampiljke in podpisi so bili tako dobro potvorenjeni, da jih ni bilo več mogoče ločiti od pravih.

Velika nevarnost.

»In zdaj« — pravi hipnotizer občinstvu, — »bom zapovedal temu možu, da mora vse pozabiti.«

»Stojte!« se oglasi nekdo iz občinstva, — »on mi dolguje sto dinarjev.«

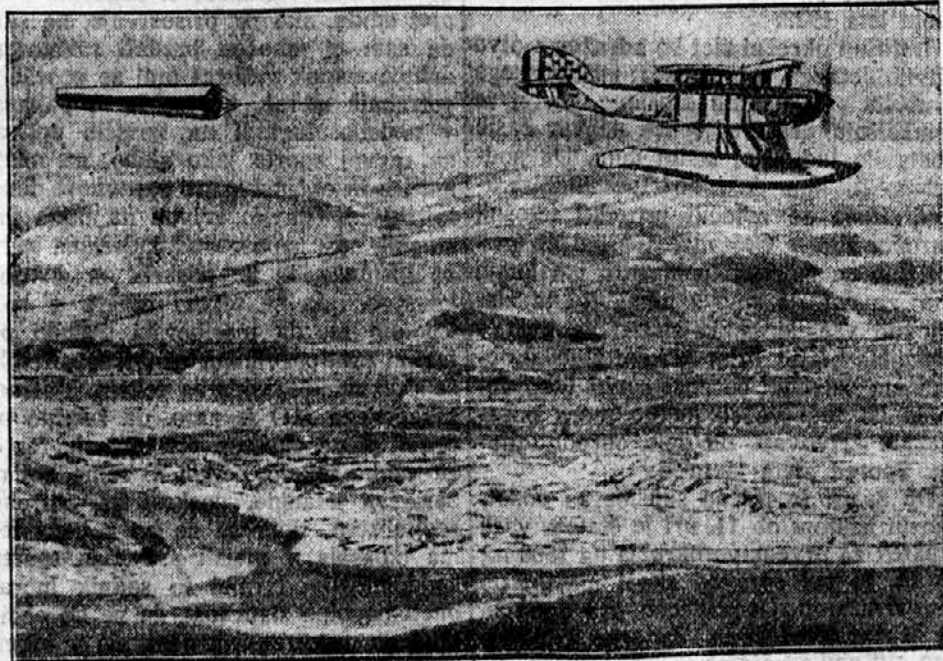
Ljubljanski velesejem

Oficijelni ilustrovani katalog XII. Ljubljanskega velesejma izide ob otvoritvi istega, to je dne 4. junija 1932. Samozalozbo je prevzela tvrdka Aloma Company v Ljubljani. Katalog bo letos povsem priročno urejen ter bo tako obsežen in pregleden, da bo vsakemu trgovcu preko celega leta mogel služiti kot izčrpn svetovalec pri iskanju trgovskih zvez.

Hišno, oziroma vrtno zavetišče pred strupenimi plini. Na letošnjem velesejmu bo komisija za zaščito zaledja pokazala vsemu prebivalstvu, kako vsak hišni posestnik lahko varuje sebe in vse svoje ljudi v hiši ali na vrtu pred strupenimi plini v primeru napada zaledja »mest in vasi« s plini, bodisi od strani artilerije, bodisi iz zraka (aeroplanov).

To hišno ali vrtno zavetišče bo tako zidano, da bo v njem imelo gotovo število ljudi svoje zatočišče, kjer bo lahko dihala čist svež prečiščen zrak, oziroma kisik tudi takrat, kadar je zunaj atmosfera polna strupenih plinov. Iz zavetišča bodo mogli tudi opazovati zunanost in potem detektorjev določiti v notranjosti prisotnost plinov zunaj in celo njihovo kakovost. Obenem bodo razstavljena tudi neka druga obrambna sredstva. Tudi bo de dana možnost, da se od znotraj razžene

Najnovejša leteča tarča

Pri angleški mornarici so uvedli zdaj za strelske vaje gibljive tarče. Kako izgleda taka tarča, vidimo levo zgoraj na sliki. Spustijo jo z repa letala, in jo letalo v primerni razdalji vleče za seboj, tako da lahko streljajo na to tarčo brez nevarnosti za letalo.

strupene pline od zavetišča proč in določi čas, kdaj smejo prebivalci zavetišča zapustiti in oditi iz nevarnega kraja. Ker je to v interesu vsakega izmed nas, bo važno, da si vsakdo ogleda zidavo in ureditev tega zavetišča. Podjetje Zupan, ki je izpeljalo in zidalo ta vzorec zavetišča, bo vsakemu na razpolago. Nariši so arh. prof. Vurnikovi. Plinska izvedba in filtracija zraka pa prof. dr. Samcevi.

Perutnarska razstava na velesejmu bo od 4.—13. junija tega leta. Razstava bo obsegala: 1. Oddelek za živali: a) selekcionirana štajerska kokoš — standard 1930 Celje, raznih rejcev članov odsekov; b) štajerska kokoš drugih rej; c) različne pasme perutnine, ki jih gojijo rejci v Dravski banovini; d) druga perutnina (racé, gosí, purani); e) kapuni. — 2. oddelek: krmila, orodja in priprave ter pripomočki za uspešno rejo perutnine. — 3. oddelek: bolezní perutnine.

Istodobno bo prirejena tudi razstava kuncev čistih pasem, ki bo obsegala: 1. oddelek: živali. 2. oddelek: kožice in izdelki iz kožuho-vine. 3. oddelek: razno orodje, posode in kletke. 4. oddelek: strokovna literatura, slike itd.

ŠIRITE »VEČERNIK«!

Sodna dražba hiše

V ponedeljek, dne 6. junija t. l. ob 8. uri bo pri okrajnem sodišču v Mariboru, soba št. 27, sodna dražba enonadstropne stanovanjske hiše v Mariboru, Cankarjeva ulica št. 6 z dvoriščem in vrtne parcele.

Cenilna vrednost Din 343.962.13, najmanjši ponudek Din 172.000.—.

Bližje informacije pri

dr. AVG. REISMANU, odvetniku v Mariboru.
Aleksandrova cesta 12/II

Kupujte kolke »Protituberkulozne lige«

2 lepa
trgovska lokala

tudi za pisarno
oddam v najem.

Vpraša se pri upravitelstvu
Gospojna ulica 7/III. 1804

Kupujte svoje potrebnosti pri naših inserentih!

Dva manjša lokala

za pisarno v centru mesta iščemo. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Pisarna«.

zastopniki se sprejmejo

Sotva
najpreglednejša kartoteka
Soklić, Maribor Tel. 2510
100

Tednik »Zabavni list«

z gratis slikarsko galerijo v formatu razglednic, Stražišče. Posamezna številka samo Din 1.—. Zahtevajte brezplačne ogledne številke!

S 100.— Din lahko zaslužite Din 5000.—

in še več. Prospekti na zahtevo. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Akcijonar«.

Dve gospodični

sprejemem takoj poceni na stanovanje in hrano. Vpraša se v Tattenbachovi ulici 26, II. nadstr.

Vajenca

s primerno predizobrazbo za trgovino mešanega blaga sprejme Rižnik, Maribor, Gosposka ulica 46.